

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

כי פליגי בעל ביעור מר סבר לשעבר משמע. פירש ר"ת לשעבר משמע טפי מלהבא אכל מ"מ משמע נמי קצת להבא דאי לא משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר בסמוך נימא למול לא סגי דלאו איהו מהיל וכי צבייל שאין לנו יודעין לתקן יאמר שקר:

לא סגי דלאו איהו מהיל. דעל האז מוטל כדפירש הקונטרס אכל המל גרים מצדק למול את הגרים ושהמצדק חייב למול כמו האז המל^א: **בעידנא דאגבהה נפיק ביה**. וא"ת כיון דנפק היאך יצדק והלא צריך לצדק עובר לעשייתו^ב ואומר ר"י אע"ג דנפק אכתי עוסק במצוה שצריך לנענע דקריאת הלל (סוכה לז): **לצאת יצא מיבעי איה**. ללאת משמע שלא יאל עדיין צאותה נטילה ומשכחת לה כשהפכו כדאמר' בסוכה (ד' מנ). דליתו יוצא אלא דרך גדילתו או שנטלו שלא ללאת צו צאותה נטילה וכשאלס נטול ללאת צו צריך להפילו כדפי' ר"י כיון שצריך לנענע צהלה או משום שאינו רואה ללאת צאותה נטילה^ג: **והלכתא ע"ב ביעור חמין**. יכול הוא לומר כן

שאף זה הלשון משמע להבא או שמא דוקא על ביעור חמין ויש טעם בצרכות ור"י לא מלא טעם לכל הצרכות: **ע"ב הטבילה**. אומר ר"ס בשם הגאון דוקא צטבילת גר דלא חזי קודם טבילה דלא מני למימר וזונו דאכתי נכרי הוא אכל שאר חייבי טבילה כגון צעל קרי ויכול צו מותר לצדק כדאמרין צפ' מי שמתו (ד' כג). נהוג עלמא כתלמא סבי כר' יהודה וצטעל צעל קרי שיכול להתפלל ולצדק וללמוד קודם טבילה (אע"כ אומר ר"י דאין לגעור בנשים שמצרכות אחר הטבילה כיון דאיכא טבילת גר דלא מני לצדק לא חילקו וכן צנטיילת ידים לא חילקו צין נטילה של אחר צית הסכא דלא מני לצדק קודם^ד מיהו צנטיילת קודם יגוד^ה כדאמרין (סוטה ג' ד): האוכל לחם בלא יגוד ידים כאליו אוכל לחם טמא וי"מ דצכל צטבילות קאמר דגברא לא חזי דקודס שירד למים אינו צריך לצדק דילמא משום ציעמותא דמילא מימנע ולא צטבל ואחר שיועד אז הוא ערוס וחסור לצדק משום דלצו רואה את הערוה (ט): **ונדרת מנר**. וקשה דהוה ליה למימר חיפוש מנר ולא נרות מנר וי"ל דחיפוש לא קאי אכר^ו לכן יש לפרש דילני חיפוש דנר מחיפוש דירושלים שהיא צנרות ואותו נרות מנר ואחי שפיר דהשתא צריך לאמרי קרא דחיפוש נרות ולא סגי צקרא דנר ה' נשמת אדם וגו': מטה

מ"ד א"י מ"י פ"ג מהלכות תנן ומנה הלכה ו סמך לאוין לט טושי"ע א"ח ס"י תלג טעף ה: **מה ב מ"י פ"א מהלכות** צרכות הל' ג ופ"א הלכה ג פ"ד מהלכות תפילין הלכה ז סמך עשין כג נטושי"ע א"ח סמך כה סעף ח וס"י קמט טעף יא כד אלפס בה"ל תפילין דף עג: **מו ג מ"י פ"א מהלכות** צרכות הל' ז סמך עשין כג טושי"ע י"ד ס"י קמט טעף ז: **מו ד מ"י פ"א מהלכות** תנן ומנה הלכה ד סמך עשין לט טושי"ע א"ח ס"י תלג טעף ה: **מו ה מ"י פ"א מהלכות** א"ח שם טעף ג:

רבינו הגנאל

ובל המצות כלן מברך עליהן קודם עשייתן, חוץ מן הטבילה בלבד, כדנצינא טבל ועלה בעלייהו אומר מן שאומר על הטבילה דבר בלבד הוא זה הדבר. דתנן עלה ובי"ה אומרים הופרש מן הערלה כפורש מן הקבר, אבל שאר חייבי טבילות מברכין ואחר כך טובלין, דגריסין גדה קוצה לה חלה והלא נדה טמאה היא ומברכת וקוצה לה חלה, ויש אומרים כל טמא אינו מברך אלא אחר הטבילה, דתנן בתרומת פ"א חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן ותרומה, האלם והשכור והערום והסומא ובעל קרי, ואמרין בגמ' הללו חמשה אין תרומין לכחלתה, יש מהם מפני הברכה, הם האלם והערום ובעל קרי מפני שאינו יכול לברך ולהרומם, ויש מהן שאין מכונינים את המובחר והן הסומא והשכור, שהי אל תתפל ואם התפל תתפל תתפלו חנוניים, כלומר ידו תתלה ואם יצא, שבור אל תתפל ואם התפל תתפל זה יודפין, איהו שחור, ויש ששה רביעית, שכור ששתה יותר מרביעית, ר' זירא בעי קמיה דר' אסי, שכור מהו לברך א"ל ואכלת ושבעת וברכת אפילו מדומדם וכי, אמר רב חסדא למדנו מצאיה ממצאיה הכא כתיב שאור לא ימצא, והתם כתיב ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא, והכא כתיב ומצאיה בחפרוש, וכתיב קרא אחרינא בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות, נמצאת כי זו המצאיה הכתובה בשאור כאלו כתיב בה חפרוש בני, ואם יש לומר חפוש ירושלים בנרות קולא הוא, כלומר שבני אינו חפרוש הפל, הגה הפסוק אמר נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי נשמת אדם חופש כל חדרי מן שבתהיים, ת"ר אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור האבוקה אלא לאור הנר

מעיקרא משמע. על ציעור ציערתי והרי עדיין לא צדק דהא צרכה קודם צדיקה היא. ציעור היינו נמי צדיקה: **נימא למול**. צתמיה. משמע דלמול רופא המל את כל בני העיר לזוה"ס למול את המינוק הזה: **וכי לא סגי דלאו איהו מהיל**. עליו המצוה מוטלת והלא על אציו מוטל כדאמרין

צקדושין פרק קמא קרוז לסופי אכל ציעור מצוה על צעל החמץ מוטלת וכל איש ואיש צודק ציתו והיכא דיכול לומר לצער לא נימא על ציעור: **ופרכין אצי הן מאי איכא למימר**. אי על המילה לשעבר משמע וזה אפשר לו לומר למול מאי איכא למימר היכי שרינן ליה למימר על המילה: **אין הכי נמי**. צריך לומר למול: **פסח וקדשים**. הצעלים נלטוו דכתיב (ויקרא ה) וסמך ירו ושחט: **נפק ציה**. ומצדק על שעבר: **והלכתא על ציעור**. נמי להבא משמע. וגצי מילה נמי לא שגא אצי הן מאינש דעלמא דהאז להבא משמע ועל מילה נמי כלמול דמי: **עובר**. קודם כמו ויעבר את הכושי קדמו צמיתת אצלסוס: **ויעבר מלכס לפניהם**. יקדים לילך צראש: **דאכתי גברא לא חזי**. כגון צטבילת צעלי קרי דקיימא לן בצרכות (ד' כ): שאסור צצצרי תורה וצצרכה דעורא חיקן צטבילה לצעלי קריין לדצרי תורה ומשום ההוא צטבילה תקון צכל הטבילות צצכתן לצסוף: **למדנו מליאה**. האמורה צצמץ ממליאה מחיפוש. כלומר ואותה מליאה של צנימין מחיפוש האמור אללה דמה מליאה של גציע ע"י חיפוש אף מליאת חמץ ע"י חיפוש: **וחיפוש מחיפוש וחיפוש מנרות**. לאחר שלמדת שהיא ע"י חיפוש חזור ולמוד זה החיפוש צנרות דכתיב צעת ההיא אחפש את ירושלים ירושלים צנרות: **וגרוס מנר**. דכתיב צנר יחיד נר אלהים (ט) נשמת אדם חופש כל חדרי צנן ולקמיה מפרש ה' למה לי: **וכר לדבר**. כדפרשין והשתא מפרש קראי יכיל רואיה ממש לימא אלא אסמכתא צעלמא^א דצצרי תורה מדצרי קצלה נינהו: **קולא הוא**. דלקיל רחמנא גצי ירושלים דלא נצדקיה בצבוקה אלא בצור קטן הילכך לא ילפינן חמץ מיניה להקל: **תא שמע**. מהאי קרא דצדיקה מעלייתא היא דכתיב חופש כל חדרי צנן: מפני

מנרות דכתיב^ב בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ונרות מנר דכתיב^ג נר (אלהים) [ה'] נשמת אדם חופש כל חדרי בטן^ד תנא דבי ר' ישמעאל לילי י"ד בודקים את החמץ לאור הנר אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר שבעת ימים שאור לא ימצא ואומר ויחפש בגדול החל ובקטן כלה^ה ואומר בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ואומר נר (אלהים) [ה'] נשמת אדם חופש מאי ואומר וכי תימא האי בעת ההיא קולא^ו הוא דקאמר רחמנא לא בדיקנא לה בירושלים בנהורא דאבוקה דנפיש נהורא טובא אלא בנהורא דשרוא דזוטר נהורא טפי דעון רבה משתכח ועון זוטר לא משתכח תא שמע נר ה' נשמת אדם: תנו רבנן אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור האבוקה אלא לאור הנר

מפני

- א) שנת קל: מנחות מב. (ג) סוכה מו. (ומספחה צרכות פ"ו ט"ו ע"ש.) (א) שנת ל' וש"נ, (ד) מנחות מב. (א) לקמן קיט: מנחות לה: מגילה כא: סוכה לט. נדה סג, (א) צרכות נא. (א) (לעיל ג. ע"ש.) (ח) (וימלא,) (ט) (נצטווה,) (י) (נדף כט.) (א) (פ"ל, ל) (שנת קל: (א) (וע' מוס' סוכה לט. ד"ה עזר,) (א) (ן צמיה,) (א) (וע"ע מוס' חולין קל: ד"ה כתי צעלי,) (ע) (וע"ע מוס' צרכות נא. ד"ה מעיקרא.)

תורה אור השלם

- 1. וידי מיה אריון ויאמר לו ריץ ורץ אדמינעין דרין דהפבר ויעבר את הכפשי: שמאל ב יח כג 2. והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד שגתו עד אחי: בראשית לג 3. עלה הפרץ לפניהם פרוצ ויעברו שער ויצאו בו ויעברו מקלס לפניהם וי בראשם: מיכה ב יג 4. שבעת ימים שאור לא ימצא בכתבתם פי כל אבל מחמץת וגברתה חפצס ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח ויבארוך שמת יב יט 5. ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא הגביע באמרתת בגטן: בראשית מד ב 6. והיה צעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ופקדתי על האנשים והקפאים על שמריהם האמרים בלבקבם לא יטוב י ו לא ירע: צפניה א יב 7. נר ה' נשמת אדם חפש כל חדרי בטן: משלי כ כ

גליון הש"ס

רש"י זכר לדבר. ד"מ מנ"ק מינו כלא' צמניה י ע"ב:

מוסף רש"י

העושה לולב. צצק יוס טוב, לעצמו. ולא לאחרים (סוכה מו). ויעבר את הכושי. ויקדם את הכושי (מגילה כא): קדמו ליון לפניו (סוכה מו).

מוסף תוספות

- א. והחובה מוטלת על כל ישראל. מוס' ר"פ. ב. ואע"ג דאמר' מצוות אין צרכות כונה ה"מ כשרוצה לצאת אבל כשאינו רוצה לצאת בו פשיטא דאינו יוצא. מוס' שאנך. ג. דהא ידיו מטופפות. מוס' ר"פ. ד. דמיקרי שפיר עובר לעשייתן. מוס' ר"פ. דכל זה הוא מצות נטילה. מוס' שאנך. ה. אלא ה"ק נשמת אדם היינו נר, ואלקים חופש כל חדרי בטן. מוס' ר"פ.